

Teberrük we gabyr zyýaratyna degişli käbir soraglar.

Sahypaň okyjysy: Esselamu aleykum. Gabyrlardan teberrük etseň bolýarmy? Çagasy bolmaýan adam gabyrdan, welileriň ruhyndan çaga dilese bolýarmy? Gabyrlary zyýarat etmek üçin ýol söküp ol ýerlere gitmek we ol ýerlerde pylan öwilyäň, gabyryň ýoluna diýip damak çalsaň bolýarmy?

Sorag: **Gabyrlardan teberrük etseň bolýarmy?**

Jogap: Teberrük: Bereketi garaşmak, bereket islemek diýmekdir. Bereket bir zatda haýryň bar bolmagy we artmagydyr. Bereket Allahyň elindedir, bir zady bereketli eden hem Allahdyr. Şonuň üçin bereketi Allahdan dilemelidir.

Käbir ýerlerden, daşlardan, agaçlardan, diri ýa-da öli ynsanlardan teberrük etmek, bereketi garaşmak jaiz däldir. Eger-de biri Allahdan başga zatlaryň bereketi bagş edýänligine ynansa, Allaha şärik (araçy) goşdugy bolar.

Ebu Wakid el-Leýs radiallahu anh şeýle rowaýat edýär: **“Pygamberimiz aleyhis salam bilen birlikde Hüneyne sapara çykdyk. Biz ýañy küfürden we şirkden ýüz öwren ynsanlardyk (täze iman eden musulmanlar). Müşrükleriň mukaddes hasaplaýan Zatu-Enwat diýilýän agaçlary bardy. Onuň töwereginde jemlenişip ybadat edip, ýaraglaryny ol agajyň aşagynda goýarlardy. Haçan-da biz bir agajyň ýanyna gelenimizde Pygamber aleyhis salama ýüzlenip: Eý Allahyň Resuly olaryň Zatu-Enwatlary ýaly bize-de bir Zatu-Enwat etsene, diýdik Bu gürrüni eşden Pygamberimiz aleyhis salam: Gaharlanyp Allahu Ekber! (Ýene öňki ýalňyşlyk) Nefsim elinde bolan Allaha kasam edýärim. Siz edil: Eý Musa, bularyň ilähleri ýaly bize-de iläh ýasap ber diýen, we Musanyň olara: Siz hakykatdanam jähil kowumsyňyz (Araf, 7/138) diýen, ýehudylaryň diýen zadyny diýdiňiz”** diýýär. (Ahmed: 5/218, Tirmizi: 2180)

Köp ýerlerde yslamy bilmeýän ynsanlar welileriň, ýagşyzadalaryň gabyryna gidip ol ýerlerden bir haýra, bereketi garaşýarlar. Hatda ol ýerlerdäki agaçlara ýüp daňyp öz isleglerini aýdýarlar. Ýa-da ol ýerlerdäki daşlaryň üstüne suw, gatyk döküp ýalasak şypa berýärim diýip, yslam dini bilen hiç hili baglanşygy bolmaýan zatlary edýärler.

Käbir ynsanlar gabyrdan, agaçdan, daşdan teberrük etmegi, sahabalaryň Pygamber aleyhis salama degişli zatlardan teberrük edişi bilen deňäp, şony delil tutjak bolýarlar. Sahabalaryň Pygamber aleyhis salamyň saçy, tüýküligi bilen teberrük etmeleri diňe Pygamber aleyhis salama berlen hususiyetdir. Pygamber aleyhis salam wepat edenden soňra sahabalaryň gidip Pygamber aleyhis salamyň gabyrynyň başynda teberrük edenleri ýokdur. Eger bir zatdan teberrük ediljek bolsa, ol zadyň bereketlidigi barada Kuran ýa-da sünnetden delil bolmalydyr.

Sorag: **Çagasy bolmaýan adam gabyrdan, welileriň ruhyndan çaga dilese bolýarmy?**

Jogap: Ölüleriň ruhyndan kömek dilemek, keseliňe şypa dilemek, ýitgiňi tapmak üçin ýardam soramak, çaga dilemek we başgada diňe Allah Tagalanyň başaryan zadyny gabyrlardan dilemek uly şirkdir we ynsany dinden çykarar. Gabyrlardan, welileriň, pygamberiň ruhyndan medet, kömek, çaga we başgada zatlary dileýän kişiniň käfir bolup dinden çykýanlygy ähli akyda kitaplarymyzda ýazylandyr.

Bellemeli möhüm zat dogadileg etmek hem ybadatdyr. Ybadat bolsa diňe Allah Tagalaga edilmelidir. Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem hadysda: **“Doga-dileg ybadatdyr”** (Ebu Dawud: 1460, Tirmizi: 2969) Başga hadysda **“Doga-dileg ybadatyň ýülügidir”** (Tirmizi: 3371) diýendir. Allah Tagala Kuran-Kerimde: **“Robbiňiz aýtdy: Maňa dogadileg ediň, Men hem dogalaryňyzy kabul edeyin”** (Gafir, 40/60) diýendir.

“(Eý Pygamber!) Bendelerim senden Men hakda sorasalar, Men olara ýakyndyryn. Maňa dogadileg edeniň dilegini kabul edýärim” (Bakara, 2/186) **“Allahdan başga saňa ne peýda ne-de zyýan berip bilmejek zatlara dogadileg etme.”** (Yunus, 10/106)

Sorag: **Gabyrlary zyýarat etmek üçin ýol söküp ol ýerlere gitmek bolýarmy?**

Jogap: Ybrat almak, musulmanlaryň ölüleri üçin bagyşlanma dilemek üçin gabyra zyýarata gitmek müstehapdyr. Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem hadysda: **“Size gabyrlara zyýarata gitmegi gadagan edipdim...indi gabyrlara gitmäge rugsat berýärim. Çünki ol zyýarat ahyrýedi ýatladar”** diýýär. (Ahmed: 5/355, Tirmizi: 1054) Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellemiň özi hem ençeme gezek Medinedäki Baki mazarystanlygyna zyýarata gidip, o ýerdäki musulmanlara Allahdan bagyşlanma diländir.

Yslamda gabyry zyýarata gitmekden iki maksat bardyr:

1-Ölüleri görüp ybrat alyp, ahyrýedi ýatlamak, Allahyň huzuryna çykmaga taýynlanmak.

2-Ölülere salam bermek, olar üçin Allahdan bagyşlanma dilemek.

Gabyrdan teberrük etmek, ölülerini ruhyndan kömek, çaga dilemek, şypa dilemek ýaly niýeti bilen edilen gabyr zyýaratlary dinimizde haramdyr. Gabyra zyýarat etmek üçin uzak ýollar söküp başga ýerlerdäki gabyrlara gitmek dinimizde jaiz däldir. Öz ýaşayan ýeriňe ýakyn bolan mazarystana gidip zyýarat etmelidir.

Ýöriteläp diňe gabyr zyýaraty üçin goş düwüp, ýol söküp mazarystana gitmek ysalamda haramdyr. Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem hadysda: **“Diňe şu üç mesjidi zyýarat etmek üçin ýolageçylyga çykylar. Mesjidi-Haram(Käbe), meniň mesjidim (medine), we mesjidi-Aksa”** diýýär. (Buhari: 1197, Muslim: 827/415) Hadysda ady agzalan mesjitlerden başga ýerlere ybadat niýeti bilen goş düwüp, ýol söküp sapar etmek jaiz däldir.

Sorag: Pylan öwilyäň, gabyryň ýoluna diýip damak çalsaň bolyarmy?

Jogap: Pylan öwilyäň, gabyryň ýoluna diýip janly soýmak şirkdir. Çünki damak çalmak, (mal gurban etmek) ybadatdyr. Ybadat bolsa diňe Allah üçin edilmelidir. Kuran-Kerimde: **“Aýt: Meniň namazym, janly kesmegim, ömrüm we ölümim älemleriň Robbi Allah üçindir. Onuň hiç bir şäriği ýokdur.”** (Enam, 6/162-163) Aýatda: **“Robbiň üçin namaz kyl we gurban kes!”** (Kewser: 108/2) Aýatlardan görüşümüz ýaly damak diňe Allah üçin çalynmalydyr. Allahdan başgasynyň adyna damak çalan Allaha şärik goşdugy bolar. Pygamberimiz sallallahu aleyhi we sellem hadysda: **“Allahdan başgasynyň adyna gurban kesene Allah lagnat etsin.”** (Muslim: 1978) diýendir. Allahdan başganyň adyna kesilen janlyň eti haramdyr. Aýatda: **“Ol size diňe haram öleni, gany, doňuz etini we Allahdan özgä niýetlenip soýulan mallary haram etdi.”** (Bakara 2/173)

Mazarlara gidip namaz kylmak, gurban kesmek we başgada Allah üçin edilýän ybadatlary mazarlykda etmek ysalamda jaiz däldir. Çünki mazarystan ybadat ýeri däldir.

www.ahlusunnet.com